
OLIMPIADA LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ-OLAV

Clasele IX-XII

Etapa națională

Proba A

6 aprilie 2026

nivelul 2 – clasele a XI-a și a XII-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție precizările de mai jos.

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de trei ore.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Total: 100 de puncte.

Citește cu atenție textele, apoi cerințele și răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

40 de puncte

Klara și Soarele

de Kazuo Ishiguro

În ultimele câteva zile unele din amintirile mele au început să se suprapună în mod curios. De pildă, îmi vin în minte dimineața cu cer întunecat în care Soarele a salvat-o pe Josie, excursia la Cascada Morgan și localul intens luminat pe care îl alesese domnul Vance, toate contopite într-un singur decor. Mama stă cu spatele la mine și privește ceața cascadei. Însă eu nu o văd de pe banca de picnic din lemn unde eram așezată, ci din separeul meu, din localul domnului Vance. Și, deși domnul Vance nu se vede, îi aud cuvintele răutăcioase venind dinspre separeul de vizavi. Între timp deasupra Mamei și a cascadei s-au adunat nori întunecați, aceiași nori întunecați ce s-au strâns în dimineața în care Soarele a salvat-o pe Josie, mici piramide și cilindri purtați de vânt.

Știu că nu e vorba de dezorientare, fiindcă, dacă vreau, pot oricând să disting o amintire de alta și să o pun pe fiecare în parte înapoi, în adevăratul ei context. În plus, chiar și atunci când îmi vin în minte asemenea amintiri compozite, rămân conștientă de granițele rudimentare ce le delimitează – ce aduc cu unele făcute de un copil nerăbdător, care rupe cu degetele în loc să taie cu foarfeca –, despărțind, să zicem, separeul meu din local de imaginea Mamei la cascadă. Și, dacă mă uit mai cu atenție la norii întunecați, îmi dau seama imediat că sunt la o cu totul altă scală de dimensiuni în comparație cu Mama sau cu cascada. În ciuda acestui lucru, uneori asemenea amintiri compozite îmi umplu mintea atât de intens, încât multă vreme uit că de fapt stau singură aici, în Curte, pe acest pământ tare.

Curtea e mare și de aici, din locul meu special, singurul obiect înalt pe care îl pot vedea e macaraua de construcții din depărtare. Cerul e foarte larg și deschis și dacă Rick și cu mine am mai străbătut o dată câmpurile domnului McBain – mai ales acum, că iarba e tăiată –, s-ar putea ca cerul de deasupra noastră să arate chiar așa. Cerul larg înseamnă că pot urmări traseul Soarelui în voie și, chiar și în zilele noroase, știu mereu, în orice clipă, unde se află el deasupra mea. [...]

Tot cam la acea vreme, un muncitor cumsecade s-a oprit în fața mea și mi-a spus că în Partea de Sud sunt trei PAR-i* și în Centru, încă doi. Dacă vreau, mi-a zis el, mă poate duce într-una dintre aceste zone. Însă eu i-am spus că sunt mulțumită cu locul meu special, iar el a încuviințat și a plecat la treaba lui.

Acum câteva zile a avut loc un incident foarte special.

Deși nu mă pot deplasa dintr-un loc în altul, pot întoarce cu ușurință capul ca să văd tot ce se întâmplă în jurul meu. Așa că mi-am dat seama că, de ceva vreme, în spatele meu se mișcă un vizitator cu o haină lungă. La un moment dat, când m-am întors, silueta se afla încă departe, dar am văzut că îi aparține unei femei și că aceasta poartă la capătul unei curelușe o geantă semănând cu un săculeț. Ori de câte ori se apleca în față pentru a examina câte un obiect de pe jos, geanta se legăna în față ei. Dat fiind că se afla în spatele meu, nu am putut s-o urmăresc atent și apoi, pentru

o vreme – poate că îmi apăruse în minte o altă amintire –, am încetat cu totul să mă mai gândesc la ea. După aceea am auzit un sunet și vizitatoarea cu haină lungă stătea chiar în fața mea. Și, chiar înainte să se ghemuiască și să îmi privească fața, am recunoscut-o pe Directoare și mintea mi-a fost inundată de fericire.

— Klara. *Ești* Klara, nu-i așa?

— Da, sigur că da, am spus zâmbitoare, ridicând ochii spre ea.

— Klara. Ce mă bucur. Numai o clipă. Stai să-mi aduc ceva să mă așez. [...]

— Speram să te găsesc aici. Într-o zi, cu aproape un an în urmă, am găsit ceva aici, în curtea asta, și m-am gândit preț de o clipă că ești tu, Klara. Însă nu erai. Dar de data asta e limpede că ești chiar tu. Mă bucur foarte tare.

— Și eu sunt fericită să o revăd pe doamna Directoare.

Ea a continuat să îmi zâmbescă. Apoi a zis:

— Mă întreb ce gândești chiar în clipa asta. Cum e să mă vezi iar, după atâta timp. Probabil că e destul de bulversant.

— Simt doar fericirea că o revăd pe doamna Directoare.

— Atunci spune-mi, Klara. În tot timpul ăsta – vreau să spun, până ai venit aici –, în tot timpul ăsta ai fost cu oamenii cu care ai plecat de la magazin? Iartă-mă că te întreb, însă nu mai am acces la astfel de informații.

— Da, sigur că da. În tot acest timp am fost cu Josie. Până a plecat la facultate.

— Deci a fost o reușită. Un cămin reușit.

— Da. Cred că am oferit servicii adecvate și nu am lăsat-o pe Josie să se simtă singură.

— Sunt sigură. Sunt sigură că nu a simțit niciodată vreo urmă de singurătate cu tine alături.

— Sper că nu.

— Știi, Klara. Dintre toți PAR-ii de care m-am ocupat, tu ai fost în mod cert unul din cei mai reușiți. Aveai o intuiție neobișnuită. Și abilități de observare. Am remarcat asta imediat. Mă bucur foarte tare să aflu că totul a decurs bine. Fiindcă nu poți ști niciodată, nici măcar când ai de-a face cu abilități atât de remarcabile ca ale tale.

— Doamna Directoare încă se ocupă de PAR-i?

— Nu. A, nu. Povestea asta s-a terminat cu ceva timp în urmă.

S-a uitat în jurul ei prin Curte, apoi mi-a zâmbit iar.

— De asta îmi place să vin din când în când aici. Câteodată mă duc la curtea de la Memorial Bridge. Dar aici îmi place mai mult.

— Și doamna Directoare vine... doar ca să caute PAR-i de la magazinul ei?

— Nu doar pentru asta. Îmi place să colecționez mici suveniruri.

A arătat către geanta în formă de săculeț.

— Nu ne lasă să luăm de aici nimic substanțial. Totuși n-au nimic de obiectat dacă iei chestii mici. Muncitorii mă cunosc. Dar ai dreptate. Ori de câte ori vin aici, sper să dau peste unul din vechii mei PAR-i.

— Ați dat vreodată peste Rosa?

— Rosa? Da, adevărul e că da. Am găsit-o aici, ăăă, probabil acum cel puțin doi ani. La Rosa lucrurile n-au mers la fel de bine ca la tine.

— Nu i-a plăcut de adolescentul ei?

— Nu cred că asta a fost marea problemă. Dar nu trebuie să-ți faci griji. Las-o pe Rosa. Povestește-mi despre tine. Ai avut niște abilități atât de aparte. Sper că acel copil al tău a apreciat lucrul ăsta.

— Cred că da. Toți cei din casă s-au purtat foarte frumos cu mine. Am putut să învăț extrem de multe lucruri.

— Îmi amintesc ziua în care au venit și te-au ales. Cum mai întâi doamna respectivă te-a testat și ți-a cerut să mergi ca fiica ei. M-a îngrijorat. După ce ai plecat, m-am tot gândit la asta.

— Nu era nevoie ca doamna Directoare să se îngrijeze. Pentru mine a fost cel mai bun cămin posibil. Iar Josie a fost cea mai bună adolescentă.

Directoarea a rămas tăcută un moment, mulțumindu-se să mă privească și să-mi zâmbescă. Așa că am continuat:

— Am făcut tot ce-am putut, tot ce era mai bine pentru Josie. În ultima vreme m-am gândit de multe ori la asta. Și, dacă ar fi devenit necesar, sunt sigură că aș fi continuat viața lui Josie. Numai că lucrurile au ieșit mult mai bine, chiar dacă Rick și Josie nu sunt împreună.

— Sunt sigură că ai dreptate, Klara. Dar ce vrei să spui, cum adică să continui viața lui Josie? La ce te referi?

— Doamnă Directoare, am făcut tot ce-am putut ca să învăț totul despre Josie și, dacă ar fi devenit necesar, aș fi făcut tot ce ținea de mine. Însă nu cred că lucrurile ar fi mers chiar atât de bine. Nu fiindcă n-aș fi fost capabilă de maximă acuratețe. Dar acum cred că, oricât de tare aș fi încercat, tot ar fi fost ceva care mi-ar fi rămas inaccesibil. Mama, Rick, Menajera Melania, Tatăl. N-am reușit niciodată să știu exact ce simțeau pentru Josie în inimile lor. Acum sunt sigură de asta, doamnă Directoare.

— Ei bine, Klara, mă bucur că simți că lucrurile au ieșit cât se putea de bine.

— Domnul Capaldi credea că în sufletul lui Josie nu există nimic special, nimic care să nu poată fi continuat. I-a spus Mamei că a căutat întruna și nu a reușit să găsească nimic de genul acesta. Însă eu cred acum că el căuta în locul greșit. Există ceva foarte special, însă acest lucru nu se afla în sufletul lui Josie. Ci în sufletele celor care o iubeau. De aceea cred acum că domnul Capaldi s-a înșelat și că încercarea sa ar fi dat greș. Așa că mă bucur că am luat decizia pe care am luat-o.

— Sunt sigură că ai dreptate, Klara. Țasta-i lucrul pe care îmi place întotdeauna să-l aud când dau întâmplător peste vreunul din PAR-ii mei. Că sunteți bucuroși de felul în care au ieșit lucrurile. Că nu aveți niciun regret. Știai că acolo, în capăt de tot, mai sunt câteva B3-uri? Nu sunt de la magazinul nostru, dar dacă simți nevoia de companie, i-aș putea ruga pe muncitori să te mute.

— Nu, doamnă Directoare, mulțumesc. Sunteți la fel de bună ca întotdeauna. Dar îmi place locul ăsta. Și am de revăzut și de pus în ordine corectă toate amintirile mele.

— Probabil e un lucru înțelept. N-aș fi spus asta vreodată în magazin, însă față de B3-uri n-am reușit niciodată să am aceleași sentimente pe care le-am avut față de generația ta. Mă gândesc adesea că și clienții simțeau la fel. Cu toate progresele tehnologice ale B3-urilor, nu i-au prea îndrăgit niciodată cu adevărat. Mă bucur atât de tare că am dat peste tine azi, Klara. M-am gândit foarte des la tine. Ai fost unul din cele mai reușite modele pe care le-am avut vreodată.

S-a ridicat în picioare, iar geanta i s-a legănat în față.

— Vreau să vă spun ceva, doamnă Directoare, înainte să plecați. Trebuie să vă aduc la cunoștință încă un lucru. Soarele a fost foarte bun cu mine. A fost mereu bun cu mine, încă de la început. Însă pe vremea când eram cu Josie, într-o zi anume, a fost deosebit de binevoitor. Am vrut ca doamna Directoare să știe asta.

— Da. Sunt sigură că Soarele a fost mereu bun cu tine, Klara.

În timp ce spunea asta, doamna Directoare s-a întors către cerul larg din spatele ei, a dus o mână la ochi și, preț de o clipă, ne-am uitat împreună la Soare. Apoi ea s-a întors iarăși către mine și a zis:

— Trebuie să plec. Mă bucur că te-am văzut, Klara. La revedere.

— La revedere, doamnă Directoare. Vă mulțumesc.

*PAR- prieten artificial

Traducere din limba engleză de Vali Florescu

A. (4 puncte: 1 punct pentru fiecare răspuns corect)

Scrive, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Klara consideră că suprapunerea amintirilor sale nu este un semn de dezorientare, deoarece:

- a. imaginile sunt atât de intense încât par o realitate nouă;
- b. poate oricând să le distingă și să le așeze în contextul lor real;
- c. este un proces programat pentru toate modelele din generația ei;
- d. amintirile compozite îi permit să nu se simtă singură în Curte.

2. Directoarea vizitează periodic locul în care se află Klara pentru că:

- a. trebuie să monitorizeze starea tehnică a modelelor B3;
- b. vrea să o convingă pe Klara să se mute în Partea de Sud;
- c. îi place să colecționeze mici suveniruri și speră să își revadă vechii PAR-i;
- d. caută piese de schimb pentru magazinul pe care încă îl administrează.

3. Klara crede că, oricât ar fi încercat, tot i-ar fi rămas ceva inaccesibil în privința lui Josie, deoarece:

- acțiunile și gândurile lui Josie erau de neînțeles pentru ea;
- ea nu a putut învăța toate obiceiurile și gesturile specifice lui Josie;
- nu i-a fost suficient de apropiată;
- nu a reușit să priceapă ce simțeau ceilalți pentru Josie.

4. Klara refuză să fie mutată lângă alte unități de tip B3, deoarece:

- preferă locul său special, unde își poate pune în ordine amintirile;
- se simte superioară noilor modele din punct de vedere tehnologic;
- se teme că muncitorii din Curte nu o vor mai lăsa să privească Soarele;
- consideră că prezența altor PAr-i i-ar altera precizia observațiilor sale.

B. (8 puncte: 1 punct pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea din text a următoarelor idei, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos.

--	--	--	--	--	--	--	--

- Klara îi spune vizitatoarei că și-a petrecut timpul alături de Josie până la plecarea acesteia la facultate.
- Klara îi mărturisește Directoarei, înainte de plecarea acesteia, recunoștința sa profundă pentru bunătatea constantă a Soarelui.
- Robotul decide să rămână în locul său special din Curte, refuzând oferta unui muncitor de a fi mutat în altă zonă.
- Klara observă că amintirile sale din trecut încep să se suprapună și să formeze imagini mentale complexe.
- Robotul o recunoaște pe fosta Directoare a magazinului și simte o mare bucurie la revederea acesteia.
- Directoarea își exprimă satisfacția față de succesul Klarei în familia lui Josie și îi laudă abilitățile de observare.
- Protagonista îi explică Directoarei că un robot nu poate înlocui un om, deoarece unicitatea unei persoane rezidă în sufletele celor care o iubesc.
- Klara alege să rămână singură pentru a-și organiza amintirile, declinând propunerea de a fi mutată lângă alte modele de roboți.

C. (10 puncte)

Răspunde, pe foaia de concurs, prin enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos, referitoare la textul dat.

- Menționează două dintre amintirile Klarei, care se suprapun în memoria ei. **2 puncte**
- Precizează aspectul asupra căruia insistă robotul înainte de plecarea Directoarei. **1 punct**
- Explică un motiv pentru care Directoarea o consideră pe Klara un PAr cu adevărat reușit. **3 puncte**
- Prezintă semnificația concluziei la care ajunge Klara despre „sufletul” lui Josie. **4 puncte**

D. (18 puncte)

Redactează o pagină de jurnal de lectură, de cel mult 30 de rânduri, în care să prezinți rolul relațiilor interpersonale în definirea unicității umane, pornind de la afirmația Klarei: „Exista ceva foarte special, însă acest lucru nu se afla în sufletul lui Josie. Ci în sufletele celor care o iubeau”.

Data redactării este **6 aprilie 2026**.

SUBIECTUL al II-lea**30 de puncte**

Chiar acum trăim o etapă incomparabilă a istoriei societății omenești și constatăm că tehnologia IA este rapid acceptată peste tot în lume. Prin urmare, avem un proiect de societate corespunzător în situația în care IA reușește tot mai mult să ia în primire ceea ce e caracteristic speciei umane și, de ce nu, să îi ia locul la un moment dat, modificându-i dramatic traseul firesc, natural al evoluției sale? Răspunsul nostru cel mai optimist este: încă nu! Deopotrivă, așa-numitul

fenomen al „intimității artificiale”, adică „tehnologii care imită comportamentele noastre sociale, cum ar fi formarea prietenilor sau a relațiilor intime” devine tot mai vădit. [...]

Cu toate că IA în acest moment nu are sentimente, „mulți utilizatori ajung să creadă că mașinile chiar pot avea empatie”. În această direcție se îndreaptă și profesorul Miguel Nicolelis, de la celebra Universitate Duke din SUA, atunci când afirmă că progresele din neurologie vor da naștere în cele din urmă unei „rețele cerebrale”, care este următoarea etapă în evoluția internetului. În loc să transmită biți de informație, rețeaua cerebrală va transmite emoții, sentimente, senzații și amintiri. Rețeaua ar putea contribui la anularea barierelor dintre oameni”. Și, de ce să nu continuăm să chestionăm referitor la sistemele IA? Astfel, ce ar fi mai bine pentru specia noastră: să creăm agenți IA conștienți cu drepturi și obligații corelative, cu sentimente pe care să le împărtășească cu noi, inclusiv să aibă resentimente atunci când unii utilizatori umani îi abuzează ori să construim instrumente inteligente fără drepturi și sentimente?

La o asemenea întrebare care pare a șoca, Daniel C. Dennett, filosoful preferat al comunității IA, dă următorul răspuns: „Unul dintre motivele pentru care nu ar trebui să facem agenți conștienți artificiali este că, oricât de autonomi ar deveni (și, în principiu, pot deveni la fel de autonomi, de perfectibili și de creativi ca orice persoană), aceștia nu ar împărtăși cu noi – fără instrucțiuni speciale, care pot fi anulate –, agenții conștienți naturali, vulnerabilitățile și mortalitatea noastră”. Însă, dacă prin interacțiunea om-mașină am reuși să trăim mai mult și mai calitativ ori chiar să atingem într-un fel nemurirea, visul nostru dintotdeauna, care ar fi răspunsul la această întrebare? Fiți siguri că mulți ar răspunde afirmativ în sensul de a făuri agenți IA conștienți, viitorii noștri camarazi dintr-o lume încă inaccesibilă stadiului cunoștințelor noastre actuale. [...]

Oare ce s-ar întâmpla dacă o Inteligență artificială generală (IAG) sau chiar o IA superioară inteligenței umane va face concurență cândva lui *homo sapiens* pentru dominarea planetei? Există protocoale pentru eventuale „discuții” cu asemenea entități (neumane) care nu se bazează pe chimia carbonului? Și la ce nivel ar trebui să aibă loc? La cel al ONU ori al unor guverne aparținând unor mari puteri sau la cel al unor corporații tehnologice semnificative care au și favorizat apariția lor? Prin urmare, ar fi creatura *homo sapiens* o punte către creaturi mai mărețe cum ar fi cele bazate pe IA? Pot fi conștiința, creativitatea și răutatea trăsături ale IA precum ele sunt pentru inteligența umană? Iar dacă mintea are ca sursă materia așa cum ne spune renumitul biolog Francisc Crick, atunci inteligența naturală ar putea fi un caz special de IA? Vor pierde oamenii lupta pentru înțelegerea cosmosului și a viitorului cu entitățile cibernetice autonome ca și noi, dar făcute din materiale artificiale, proiectate și construite singure din sistemele de IA rod al minții umane? Este în stare umanitatea acum și mai târziu desigur, inclusiv din punct de vedere juridic și instituțional, să asigure un control riguros asupra a ceea ce inovează și dezvoltă în domeniul IA?

(după Ovidiu Predescu, în <https://www.juridice.ro/essentials/10841/umanitatea-statutul-omului-in-era-inteligentei-artificiale-multe-intrebări-putine-răspunsuri-inca>)

A. (4 puncte: 1 punct pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Citește afirmațiile de mai jos, extrase din textul dat sau referitoare la acesta. Transcrie pe foaia de concurs cifra asociată afirmației și notează opțiunea ta. În cazul în care consideri că afirmația exprimă un fapt, notează litera F în dreptul cifrei. În cazul în care consideri că afirmația exprimă o opinie, notează O.

1. Progresele din neurologie vor da naștere unei „rețele cerebrale”, care va fi următoarea etapă în evoluția internetului.
2. Tehnologia inteligenței artificiale este adoptată la nivel mondial în diverse domenii ale societății actuale.
3. Nu ar trebui să creăm agenți conștienți artificiali, deoarece aceștia nu vor împărtăși niciodată vulnerabilitatea și mortalitatea specifică ființelor umane.
4. În stadiul actual de dezvoltare, sistemele de inteligență artificială nu posedă sentimente proprii.

B. (10 puncte)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos, referitoare la textul dat.

1. Precizează un avantaj al existenței „rețelei cerebrale”, potrivit textului. **2 puncte**
2. Menționează numele și profesia celui care susține ideea că mintea are ca sursă materia. **2 puncte**

3. Oferă un răspuns posibil, în cel puțin două enunțuri, la întrebarea *Pot fi conștiința, creativitatea și răutatea trăsături ale IA precum ele sunt pentru inteligența umană?* **6 puncte**

C. (16 puncte)

În textul dat, granița dintre om și mașină este explorată prin conceptul de „rețea cerebrală” și prin întrebări etice despre conștiința artificială.

Susține-ți punctul de vedere referitor la distincția dintre oameni și roboți, prin două argumente, valorificând și textul-suport, într-un răspuns de cel mult 20 de rânduri.

SUBIECTUL al III-lea

20 de puncte

1. Prezintă un posibil public-țintă al evenimentului promovat de afiș. **5 puncte**
2. Explică o tehnică de persuasiune utilizată în realizarea afișului. **5 puncte**
3. Comentează, în cel mult 10 rânduri, relația dintre textul scris și elementele de compoziție vizuală a afișului. **10 puncte**

